

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research Method) เพื่อศึกษาภาวะความเป็นคนเบตติคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ที่สัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของคณะวิชา ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

ประชากร

1. คนเบตติคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ จากสถาบันอุดมศึกษา 10 แห่ง
จำนวน 10 คน
2. อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์จากสถาบันอุดมศึกษา 10 แห่ง
จำนวน 851 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. อดีตคนเบตติคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ จากสถาบันอุดมศึกษา 10 แห่ง
พิจารณาเลือกอดีตคนเบตติที่เพิ่งหมดวาระไป แห่งละ 1 คน รวม 10 คน
2. อธิการบดีและอดีตอธิการบดี สถาบันอุดมศึกษา จำนวน 5 คน การเลือก
กลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบง่าย ได้แก่ อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และ

อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3. อาจารย์อาวุโสประจำคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ ที่ไม่เคยดำรงตำแหน่งคณบดีมาก่อน จำนวน 5 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบง่าย ได้แก่ ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ รองศาสตราจารย์ ดร.ประทีป สยามชัย รองศาสตราจารย์เผียน ไชยศรี และ รองศาสตราจารย์ ชาลี ลัทธิ

ตาราง จำนวนภาควิชาและอาจารย์ประจำในคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์
สถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	จำนวนภาควิชา	จำนวนอาจารย์ประจำ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	11	181
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	6	82
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร	8	91
มหาวิทยาลัยศิลปากร	6	52
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง	5	57
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	5	51
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	6	88
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	9	115
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	8	85
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	5	49
รวมทั้งสิ้น	69	851

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. แบบสัมภาษณ์ตามแบบงานวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi

Future Research) เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตโดยอาศัยวิธีการเดลฟาย (Delphi) และเทคนิคการวิจัย EFR (Ethnographic Future Research) ผสมผสานเข้าด้วยกัน เป็นเทคนิคการวิจัยที่รวมเอาจุดเด่นหรือข้อดีของเทคนิค Delphi และ EFR เข้าด้วยกัน กล่าวคือ ในรอบแรกของการวิจัยเทคนิค EDFR นั้น ใช้เทคนิค EFR โดยการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้นำ (Non-Directive, Open Ended) โดยผู้วิจัยอาจมีหัวข้อหรือประเด็นที่เตรียมไว้ประกอบเพื่อกันล้น ซึ่งต่างจากเทคนิค Delphi ตามรูปแบบเดิมนั้นมักจะเริ่มด้วยแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยการเก็บข้อมูลรอบที่หนึ่ง วิธีการนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นการต้อก (Underestimate) ความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญ เพราะไปจำกัดข้อมูลที่จะได้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยการกำหนดกรอบความคิดของผู้เชี่ยวชาญโดยผู้วิจัย หลังจากการสัมภาษณ์ในรอบแรก ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วสร้างเป็นเครื่องมือที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แล้วส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบตามรูปแบบของ Delphi เพื่อที่จะทำการกรองความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาฉันทมติ มักจะทำประมาณ 2-3 รอบ หลังจากนั้นจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากและมีความสอดคล้องทางความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสรุปเป็นผลการวิจัย โดยนำมาใช้เก็บข้อมูลจากคนปัจจุบันและอดีตคนเบตติคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์

2. แบบสัมภาษณ์ ใช้เก็บข้อมูลจากอธิการบดี อดีตอธิการบดี อาจารย์อาวุโส ประจำคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์

3. แบบสอบถาม ใช้เก็บข้อมูลจากอาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการถามข้อเท็จจริงของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับภาวะความเป็นคนปกติคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์
ประกอบด้วย

- 2.1 คำถามวัดคุณลักษณะของคนปกติ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ได้แก่ คุณลักษณะทางกาย จำนวน 3 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดในการวิจัยนี้เท่ากับ .97 คุณลักษณะทางสังคม จำนวน 7 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดในการวิจัยนี้เท่ากับ .97 คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ จำนวน 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดในการวิจัยนี้เท่ากับเท่ากับ .98 และคุณลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 7 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดในการวิจัยนี้เท่ากับ .98
- 2.2 คำถามวัดพฤติกรรมผู้นำของคนปกติ ได้แก่ พฤติกรรมโครงสร้างการริเริ่ม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 18 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดในการวิจัยนี้เท่ากับ .98 และพฤติกรรมจินตอาทร จำนวน 18 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดในการวิจัยนี้เท่ากับ .97
- 2.3 คำถามวัดสภาพการณ์ในคณะวิชา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ได้แก่
- 2.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างคนปกติกับผู้ที่บังคับบัญชา จำนวน 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดในการวิจัยนี้เท่ากับ .83
- 2.3.2 ลักษณะโครงสร้างของงานในคณะวิชา จำนวน 6 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดในการวิจัยนี้เท่ากับ .97
- 2.3.3 อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของคนปกติ จำนวน 6

ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดในการวิจัยนี้
เท่ากับ .88

2.3.4 บรรยายภาพของคณะวิชา จำนวน 21 ข้อ ค่า
ความเชื่อมั่นของแบบวัดในการวิจัยนี้เท่ากับ
.93

ตอนที่ 3 ถ้ามเกี่ยวกับประสิทธิผลของคณะวิชา ประกอบด้วย

3.1 คำถามวัดความมีชื่อเสียงของคณะวิชา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 12 ข้อ
ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดในการวิจัยนี้เท่ากับ .85

3.2 คำถามวัดความพึงพอใจของสมาชิกในคณะวิชา ลักษณะ
แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 25
ข้อ ค่าความเชื่อมั่นในการวิจัยนี้เท่ากับ .95

4. แบบสำรวจ ใช้เก็บข้อมูลในด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการ
วิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของคณบดี
และคณะวิชาทางด้านศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อเรื่องเพื่อหา
ข้อมูลสรุปเกี่ยวกับภาวะความเป็นคณบดีคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ที่สัมพันธ์ต่อประสิทธิผล
ของคณะวิชา มีสาระโดยสรุปดังต่อไปนี้

1. ภาวะความเป็นคณบดีคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ มีองค์ประกอบดังนี้
 - 1.1 คุณลักษณะของคณบดี ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะทางกาย คุณลักษณะ
ทางสังคม คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ และคุณลักษณะส่วนบุคคล
 - 1.2 พฤติกรรมผู้นำของคณบดี ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมโครงสร้างการ
ริเริ่ม และพฤติกรรมจินตนาการ

- 1.3 สภาพการณ์ของคณะวิชา ซึ่งประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างคณบดี และผู้ได้บังคับบัญชา อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของคณบดี โครงสร้างของงานในคณะวิชาและบรรยากาศของคณะวิชา
2. ประสิทธิภาพของคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ มีองค์ประกอบดังนี้
 - 2.1 ความมีชื่อเสียงของคณะวิชา
 - 2.2 การบรรลุวัตถุประสงค์ของคณะวิชาในด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
 - 2.3 ความพึงพอใจของสมาชิกในคณะวิชา

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบภาวะความเป็นคณบดีคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ โดยมีวิธีการดังนี้
 - 1.1 ศึกษาตัวเองซึ่งองค์ประกอบภาวะความเป็นคณบดีคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ ในแต่ละองค์ประกอบ ด้วยวิธีการวิจัย EDRF โดยเก็บข้อมูลจากคณบดีปัจจุบันและอดีตคณบดีคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์
 - 1.2 ศึกษาองค์ประกอบภาวะความเป็นคณบดีคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ ในแต่ละองค์ประกอบของคณะวิชาตามความคิดเห็นของอาจารย์ประจำคณะวิชา
2. ศึกษาประสิทธิภาพของคณะวิชาศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ โดยมีวิธีการดังนี้
 - 2.1 ศึกษาตัวเองซึ่งประสิทธิภาพของคณะวิชาศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ในแต่ละด้าน ด้วยวิธีการ EDRF โดยเก็บข้อมูลจากคณบดีปัจจุบันและอดีตคณบดีคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์
 - 2.2 ศึกษาประสิทธิภาพของคณะวิชาศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ในแต่ละด้านตามความคิดเห็นของอาจารย์ประจำคณะวิชา และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของคณะวิชาที่มีระดับภาวะความเป็นคณบดีต่างกัน
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะความเป็นคณบดีคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์กับประสิทธิภาพของคณะวิชา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ประจำคณะวิชา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ขอบหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลเพื่อการทำวิทยานิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงอธิการบดี อธิการบดี สถาบันอุดมศึกษา อาจารย์อาวุโสประจำคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ เพื่อขอสัมภาษณ์และนัดหมายวัน เวลา เพื่อทำการสัมภาษณ์ภาวะความเป็นคนเบตติคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ และประสิทธิผลของคณะวิชา ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
2. ติดต่อกับคณบดีปัจจุบันและอดีตคณบดีเป็นการส่วนตัว เพื่ออธิบายถึงปัญหาวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการวิจัย เวลาที่ใช้โดยประมาณ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และนัดหมายวัน เวลาที่จะสัมภาษณ์ โดยให้แต่ละท่าน ได้มีเวลาเตรียมตัวจัดระบบข้อมูลและความคิดล่วงหน้า เพื่อดำเนินงานตามแบบงานวิจัย EDFR ดังนี้
 - 2.1 สัมภาษณ์ EDFR รอบที่ 1 เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในสิ่งที่ควรหรืออาจจะ เป็นองค์ประกอบของภาวะความเป็นคนเบตติคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ที่เหมาะสมและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของคณะวิชา
 - 2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ ใช้ในการตอบแบบสัมภาษณ์ตามเทคนิค EDFR ในรอบที่ 2
 - 2.3 นำข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสัมภาษณ์ในรอบที่ 2 มาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ
 - 2.4 ใช้เทคนิค EDFR ในรอบที่ 3 รอบนี้คณบดีปัจจุบันและอดีตคณบดีแต่ละท่านจะได้รับข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติ (Statistical Feedbacks) ที่เป็นของกลุ่มโดยส่วนรวม ผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเอง แล้วขอให้แต่ละท่านพิจารณาตอบใหม่
 - 2.5 นำผลในรอบที่ 3 มาสรุปและอภิปรายผล เสนอความคิดเห็นที่มีนัยตามกติกาเกณฑ์ที่ตั้งไว้ขององค์ประกอบของภาวะความเป็นคนเบตติคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ที่เหมาะสมและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของคณะวิชา
3. การสร้างแบบสอบถาม มีวิธีการดังนี้
 - 3.1 แบบวัดคุณลักษณะของคณบดี โดยนำผลจากการสัมภาษณ์คณบดีและ

อดีตคณบดีด้วยเทคนิค EDFR และจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ระบุว่าเป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะของคณบดีที่จำเป็นมาสร้างเป็นแบบสอบถาม

3.2 แบบวัดพฤติกรรมผู้นำของคณบดี โดยปรับจากแบบสอบถาม LBDQ (Leader Behavior Descriptive Questionnaires) ของ Halpin (1966) วัดพฤติกรรมผู้นำ 2 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างการริเริ่ม (Initiating Structure) และด้านจินตนาการ (Consideration)

3.3 สภาพการณ์ของคณะวิชา ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างคณบดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา ลักษณะโครงสร้างของงานในคณะวิชา และอำนาจในตำแหน่งหน้าที่ โดยนำแนวความคิดการวัดสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำของ Fiedler และ Garcia (1987) และผลจากการสัมภาษณ์คณบดี และอดีตคณบดีด้วยเทคนิค EDFR และจากผู้ทรงคุณวุฒิมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ส่วนบรรยากาศของคณะวิชาใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบองค์การ (System of Organization) ของ Likert (1961) แบ่งบรรยากาศองค์การออกเป็น 4 แบบ คือ แบบเผด็จการ (Exploitive Authoritarian) แบบเผด็จการมีศีลป (Benevolent Authoritarian) แบบปรึกษา (Consultative) และแบบมีส่วนร่วม (Participative Group) เป็นแนวทางสร้างแบบสอบถามวัดบรรยากาศของคณะวิชา

3.4 ประสิทธิภาพของคณะวิชาในด้านความมีชื่อเสียงของคณะวิชานั้น นำผลจากการสัมภาษณ์คณบดีและอดีตคณบดีด้วยเทคนิค EDFR และจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ระบุถึงปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้ในด้านความมีชื่อเสียงของคณะวิชาสร้างเป็นแบบสอบถาม ส่วนความพึงพอใจของสมาชิกในคณะวิชาสร้างแบบสอบถามโดยปรับจากแบบวัดความพึงพอใจในการทำงาน (Employee Need Questionnaire) ของ Beer (1980)

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาชั้นศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และภาษา เพื่อให้แบบสอบถามครอบคลุมและเหมาะสมกับเนื้อหาการวิจัย คณะผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

4.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีปทุม

4.2 รองศาสตราจารย์ ดร.องค์การ อินทร์มพรรษ์ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

4.3 รองศาสตราจารย์ ดร.บุญธรรม จิตต์อนันต์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4.4 รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.5 รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เกณฑ์ในเรื่องของการพิจารณาเลือกผู้ทรงคุณวุฒินั้น พิจารณาจากบุคคลซึ่งเคยดำรงตำแหน่งทางการบริหารระดับสูงมาแล้ว เช่น อธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดี เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและภาษาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

5. ทำการปรับปรุงข้อความและภาษาในแบบสอบถามโดยผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากอาจารย์คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (The Coefficient of Alpha)

6. ปรับปรุงแบบสอบถามขั้นสุดท้าย และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เดินทางไปยังคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ ทั้ง 10 แห่ง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์อธิการบดีและอดีตอธิการบดี อาจารย์อาวุโสประจำคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ รวม 10 ท่าน โดยทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน 2535 ถึงเดือนธันวาคม 2535

2. ผู้วิจัยทำการติดต่อขอความอนุเคราะห์จากคณบดีปัจจุบันและอดีตคณบดี เพื่อขอสัมภาษณ์ โดยแจ้งวัตถุประสงค์ วิธีการ ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย ระหว่างเดือนเมษายน 2535 ถึงเดือนพฤษภาคม 2535

3. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์คนแบบปัจจุบันและอดีตคนแบบด้วยเทคนิคการวิจัย EDFR รอบที่ 1 จำนวน 20 ท่าน ระหว่างเดือนมิถุนายน 2535 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2536
4. ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์คนแบบปัจจุบันและอดีตคนแบบด้วยเทคนิคการวิจัย EDFR ในรอบที่ 2 ระหว่างเดือนมิถุนายน 2536 ถึงเดือนกรกฎาคม 2536 โดยผ่านทางไปรษณีย์
5. ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์คนแบบปัจจุบันและอดีตคนแบบด้วยเทคนิคการวิจัย EDFR ในรอบที่ 3 ระหว่างเดือนกันยายน 2536 โดยผ่านทางไปรษณีย์
6. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ โดยผ่านผู้ประสานงาน ระหว่างเดือนสิงหาคม 2536 ถึงเดือนกันยายน 2536 และเมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จให้ส่งกลับทางไปรษณีย์ถึงผู้วิจัย
7. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลประสิทธิผลของคณะวิชา โดยแบบสำรวจระหว่างเดือน สิงหาคม 2536 ถึงเดือนธันวาคม 2536

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ข้อมูลในส่วนของคนแบบและอดีตคนแบบที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคการวิจัย EDFR นั้น นำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยการแปลผลของแบบสัมภาษณ์ ใช้เกณฑ์ดังนี้ (วัคณา วินิตวัคณคุณ, 2528)

1.1 มัธยฐาน

จากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 สเกล ให้นำหน้าหาคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน สำหรับข้อความที่เห็นว่ามีค่าจำเป็นหรือเป็นตัวบังคับได้มากที่สุด
- 4 คะแนน สำหรับข้อความที่เห็นว่ามีค่าจำเป็นหรือเป็นตัวบังคับได้มาก
- 3 คะแนน สำหรับข้อความที่เห็นว่ามีค่าจำเป็นหรือเป็นตัวบังคับได้พอสมควร

2 คะแนน สำหรับข้อความที่เห็นว่ามีควมจำเป็นหรือเป็นตัวบ่งชี้
ได้น้อย

1 คะแนน สำหรับข้อความที่เห็นว่ามีควมจำเป็นหรือเป็นตัวบ่งชี้
ได้น้อยที่สุด

นำค่ามัธยฐานที่คำนวณได้จากคำตอบของกลุ่มคนปกติและอดีตคนปกติมาแปลความ
หมายตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายความว่า กลุ่มคนปกติและอดีตคนปกติมี
ทรรศนะต่อข้อความนั้นว่ามีความจำเป็นหรือเป็นตัวบ่งชี้ได้มากที่สุด

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ถึง 4.49 หมายความว่า กลุ่มคนปกติและอดีตคนปกติมี
ทรรศนะต่อข้อความนั้นว่ามีความจำเป็นหรือเป็นตัวบ่งชี้ได้มาก

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 ถึง 3.49 หมายความว่า กลุ่มคนปกติและอดีตคนปกติมี
ทรรศนะต่อข้อความนั้นว่ามีความจำเป็นหรือเป็นตัวบ่งชี้ได้พอสมควร

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 ถึง 2.49 หมายความว่า กลุ่มคนปกติและอดีตคนปกติมี
ทรรศนะต่อข้อความนั้นว่ามีความจำเป็นหรือเป็นตัวบ่งชี้ได้น้อย

ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายความว่า กลุ่มคนปกติและอดีตคนปกติมีทรรศนะต่อ
ข้อความนั้นว่ามีความจำเป็นหรือเป็นตัวบ่งชี้ได้น้อยที่สุด

1.2 พิสัยระหว่างควอไทล์

ผู้วิจัยคำนวณหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยการคำนวณหาค่าความ
แตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 ถ้าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความมีค่าไม่
เกิน 1.50 แสดงว่า ทรรศนะของกลุ่มคนปกติและอดีตคนปกติที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน
(Consensus) แต่ถ้ามีมากกว่า 1.50 แสดงว่า ทรรศนะของกลุ่มคนปกติและอดีตคนปกติที่มี
ต่อข้อความนั้น ไม่สอดคล้องกัน

1.3 ความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม

ผู้วิจัยคำนวณหาค่าฐานนิยมของแต่ละข้อความ แล้วนำมาหาค่าความ
แตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมของแต่ละข้อความ เพื่อเป็นการสนับสนุนความสอดคล้อง
กันของทรรศนะจากกลุ่มคนปกติและอดีตคนปกติ โดยกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินข้อความที่มีผล
ต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมไม่เกิน 1 แสดงว่ากลุ่มคนปกติและอดีตคนปกติมีทรรศนะ

สอดคล้องกันเกี่ยวกับข้อความนั้น

1.4 เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้นำเอาทรรศนะของกลุ่มคณาบดีและอดีตคณาบดีที่มีต่อภาวะความเป็นคณาบดีคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ที่สัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของคณะวิชาที่มีความสอดคล้องกัน โดยที่ข้อความแต่ละข้อความนั้นมีความมาตรฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ค่าความแตกต่างระหว่างมาตรฐานกับฐานนิยมไม่เกิน 1 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 มาสรุปเป็นผลการวิจัย

2. ข้อมูลในส่วนของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามนั้น นำมาวิเคราะห์หาค่ามัชฌิม เลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในส่วนการหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะความเป็นคณาบดีคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์กับประสิทธิผลของคณะวิชา ใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

นำค่ามัชฌิมเลขคณิตที่คำนวณได้จากคำตอบของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ทุกท่านมาแปลความหมายตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้

ค่ามัชฌิมเลขคณิตตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายความว่ากลุ่มอาจารย์มีความเห็นต่อข้อความนั้นว่า เกิดขึ้นหรือปรากฏอยู่มากที่สุด

ค่ามัชฌิมเลขคณิตตั้งแต่ 3.50 ถึง 4.49 หมายความว่ากลุ่มอาจารย์มีความเห็นต่อข้อความนั้นว่า เกิดขึ้นหรือปรากฏอยู่มาก

ค่ามัชฌิมเลขคณิตตั้งแต่ 2.50 ถึง 3.49 หมายความว่ากลุ่มอาจารย์มีความเห็นต่อข้อความนั้นว่า เกิดขึ้นหรือปรากฏอยู่พอสมควร

ค่ามัชฌิมเลขคณิตตั้งแต่ 1.50 ถึง 2.49 หมายความว่ากลุ่มอาจารย์มีความเห็นต่อข้อความนั้นว่า เกิดขึ้นหรือปรากฏอยู่น้อย

ค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำกว่า 1.50 หมายความว่ากลุ่มอาจารย์มีความเห็นต่อข้อความนั้นว่า เกิดขึ้นหรือปรากฏอยู่น้อยที่สุด

2.1 การกำหนดเกณฑ์สำหรับเทียบระดับองค์ประกอบภาวะความเป็นคณาบดีคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์และประสิทธิผลของคณะวิชา

ในด้านองค์ประกอบภาวะความเป็นคนปกติคณะศึกษาศาสตร์และ
ครุศาสตร์ประกอบด้วยคุณลักษณะของคนปกติ พฤติกรรมผู้นำของคนปกติและสภาพการณ์ของคณะ
วิชา ส่วนประสิทธิผลของคณะวิชานั้นประกอบด้วยควมมีชื่อเสียงของคณะวิชาและความ
พึงพอใจของสมาชิกในคณะวิชา โดยการพิจารณากำหนดเกณฑ์สำหรับเทียบระดับตัวแปรแต่
ละตัววัดได้จากการคำนวณผลรวมค่าเฉลี่ยคะแนน ซึ่งได้จากการนำน้ำหนักคะแนนคูณด้วย
จำนวนข้อคำถามทั้งหมด แล้วนำเอาคะแนนมาเทียบเกณฑ์ระดับของตัวแปรแต่ละตัวตามค่า
เฉลี่ยดังนี้

2.1.1 คุณลักษณะทางกาย มีจำนวน 3 ข้อ คะแนนรวมสูงสุดและ
ต่ำสุดคือ 15 และ 3 คะแนน นำเอาคะแนนมากำหนดเกณฑ์ระดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนรวมเฉลี่ย 13.50 - 15.00 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะ
ทางกายอยู่มากที่สุด

คะแนนรวมเฉลี่ย 10.50 - 13.49 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะ
ทางกายอยู่มาก

คะแนนรวมเฉลี่ย 7.50 - 10.49 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะ
ทางกายอยู่พอสมควร

คะแนนรวมเฉลี่ย 4.50 - 7.49 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะ
ทางกายอยู่น้อย

คะแนนรวมเฉลี่ย 3.00 - 4.49 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะ
ทางกายอยู่น้อยที่สุด

2.1.2 คุณลักษณะทางสังคมและส่วนบุคคลมีจำนวนด้านละ 7 ข้อ
คะแนนรวมสูงสุดและต่ำสุดคือ 35 และ 7 คะแนน นำเอาคะแนนมากำหนดเกณฑ์ระดับตาม
ค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนรวมเฉลี่ย 31.50 - 35.00 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะ
ทางสังคมหรือส่วนบุคคลอยู่มากที่สุด

คะแนนรวมเฉลี่ย 24.50 - 31.49 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะ
ทางสังคมหรือส่วนบุคคลอยู่มาก

คะแนนรวมเฉลี่ย 17.50 - 24.49 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะ
ทางสังคมหรือส่วนบุคคลอยู่พอสมควร

คะแนนรวมเฉลี่ย 10.50 - 17.49 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะ
ทางสังคมหรือส่วนบุคคลอยู่น้อย

คะแนนรวมเฉลี่ย 7.00 - 10.49 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะ
ทางสังคมหรือส่วนบุคคลอยู่น้อยที่สุด

2.1.3 คุณลักษณะทางบุคลิกภาพมีจำนวน 8 ข้อ คะแนนรวมสูงสุด
และต่ำสุดคือ 40 และ 8 คะแนน นำเอาคะแนนมากำหนดเกณฑ์ระดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนรวมเฉลี่ย 36.00 - 40.00 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะ
ทางบุคลิกภาพอยู่มากที่สุด

คะแนนรวมเฉลี่ย 28.00 - 35.99 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะ
ทางบุคลิกภาพอยู่มาก

คะแนนรวมเฉลี่ย 20.00 - 27.99 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะ
ทางบุคลิกภาพอยู่พอสมควร

คะแนนรวมเฉลี่ย 12.00 - 19.99 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะ
ทางบุคลิกภาพอยู่น้อย

คะแนนรวมเฉลี่ย 8.00 - 11.99 หมายถึง มีระดับคุณลักษณะ
ทางบุคลิกภาพอยู่น้อยที่สุด

2.1.4 พฤติกรรมผู้นำคณบดีประกอบด้วยด้านโครงสร้างการริเริ่ม
และด้านจินตนาการ มีจำนวนด้านละ 18 ข้อ คะแนนรวมสูงสุดและต่ำสุดคือ 90 และ 18
คะแนน นำเอาคะแนนมากำหนดเกณฑ์ระดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนรวมเฉลี่ย 81.00 - 90.00 หมายถึง มีระดับพฤติกรรม
ผู้นำเกิดขึ้นมากที่สุด

คะแนนรวมเฉลี่ย 63.00 - 80.99 หมายถึง มีระดับพฤติกรรม
ผู้นำเกิดขึ้นมาก

คะแนนรวมเฉลี่ย 45.00 - 62.99 หมายถึง มีระดับพฤติกรรม
ผู้นำเกิดขึ้นพอสมควร

คะแนนรวมเฉลี่ย 27.00 - 44.99 หมายถึง มีระดับพฤติกรรม
ผู้นำเกิดขึ้นน้อย

คะแนนรวมเฉลี่ย 18.00 - 26.99 หมายถึง มีระดับพฤติกรรม
ผู้นำเกิดขึ้นน้อยที่สุด

2.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างคณบดีและผู้ใต้บังคับบัญชา มีจำนวน
8 ข้อ คะแนนรวมสูงสุดและต่ำสุดคือ 40 และ 8 คะแนน นำเอาคะแนนมากำหนดเกณฑ์
ระดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนรวมเฉลี่ย 36.00 - 40.00 หมายถึงมีระดับความสัมพันธ์
ระหว่างคณบดีและผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดขึ้นมากที่สุด

คะแนนรวมเฉลี่ย 28.00 - 35.99 หมายถึงมีระดับความสัมพันธ์
ระหว่างคณบดีและผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดขึ้นมาก

คะแนนรวมเฉลี่ย 20.00 - 27.99 หมายถึงมีระดับความสัมพันธ์
ระหว่างคณบดีและผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดขึ้นพอสมควร

คะแนนรวมเฉลี่ย 12.00 - 19.99 หมายถึงมีระดับความสัมพันธ์
ระหว่างคณบดีและผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดขึ้นน้อย

คะแนนรวมเฉลี่ย 8.00 - 11.99 หมายถึงมีระดับความสัมพันธ์
ระหว่างคณบดีและผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดขึ้นน้อยที่สุด

2.1.6 โครงสร้างของงานในคณะวิชา มีจำนวน 6 ข้อ คะแนน
รวมสูงสุดและต่ำสุดคือ 30 และ 6 คะแนน นำเอาคะแนนมากำหนดเกณฑ์ระดับตามค่า
เฉลี่ยดังนี้

คะแนนรวมเฉลี่ย 27.00 - 30.00 หมายถึงระดับโครงสร้าง
ของงานในคณะวิชามีความชัดเจนมากที่สุด

คะแนนรวมเฉลี่ย 21.00 - 26.99 หมายถึงระดับโครงสร้าง
ของงานในคณะวิชามีความชัดเจนมาก

คะแนนรวมเฉลี่ย 15.00 - 20.99 หมายถึงระดับโครงสร้าง
ของงานในคณะวิชามีความชัดเจนพอสมควร

คะแนนรวมเฉลี่ย 9.00 - 14.99 หมายถึงระดับโครงสร้าง
ของงานในคณะวิชามีความชัดเจนน้อย

คะแนนรวมเฉลี่ย 6.00 - 8.99 หมายถึงระดับโครงสร้าง
ของงานในคณะวิชามีความชัดเจนน้อยที่สุด

2.1.7 อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของคณบดี มีจำนวน 6 ข้อ

คะแนนรวมสูงสุดและต่ำสุดคือ 30 และ 6 คะแนน นำเอาคะแนนมากำหนดเกณฑ์ระดับตาม
ค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนรวมเฉลี่ย 27.00 - 30.00 หมายถึงระดับอำนาจใน
ตำแหน่งหน้าที่ที่คณบดีแสดงออกมามากที่สุด

คะแนนรวมเฉลี่ย 21.00 - 26.99 หมายถึงระดับอำนาจใน
ตำแหน่งหน้าที่ที่คณบดีแสดงออกมามาก

คะแนนรวมเฉลี่ย 15.00 - 20.99 หมายถึงระดับอำนาจใน
ตำแหน่งหน้าที่ที่คณบดีแสดงออกมาพอสมควร

คะแนนรวมเฉลี่ย 9.00 - 14.99 หมายถึงระดับอำนาจใน
ตำแหน่งหน้าที่ที่คณบดีแสดงออกมาน้อย

คะแนนรวมเฉลี่ย 6.00 - 8.99 หมายถึงระดับอำนาจใน
ตำแหน่งหน้าที่ที่คณบดีแสดงออกมาน้อยที่สุด

2.1.8 บรรยากาศของคณะวิชา มีจำนวน 21 ข้อ คะแนนรวมสูง
สุดและต่ำสุดคือ 84 และ 21 คะแนน นำเอาคะแนนมากำหนดเกณฑ์ระดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนรวมเฉลี่ย 73.50 - 84.00 หมายถึงระดับบรรยากาศ
ของคณะวิชาเป็นแบบมีส่วนร่วม

คะแนนรวมเฉลี่ย 52.50 - 73.49 หมายถึงระดับบรรยากาศ
ของคณะวิชาเป็นแบบปรึกษา

คะแนนรวมเฉลี่ย 31.50 - 52.49 หมายถึงระดับบรรยากาศ
ของคณะวิชาเป็นแบบเผด็จการมีศิลป์

คะแนนรวมเฉลี่ย 21.00 - 31.49 หมายถึงระดับบรรยากาศ
ของคณะวิชาเป็นแบบเผด็จการ

2.1.9 ความมีชื่อเสียงของคณะวิชา มีจำนวน 12 ข้อ คะแนนรวมสูงสุดและต่ำสุดคือ 60 และ 12 คะแนน นำเอาคะแนนมากำหนดเกณฑ์ระดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนรวมเฉลี่ย 54.00 - 60.00 หมายถึงระดับความมีชื่อเสียงของคณะวิชาปรากฏในสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด

คะแนนรวมเฉลี่ย 42.00 - 53.99 หมายถึงระดับความมีชื่อเสียงของคณะวิชาปรากฏในสภาพที่เป็นจริงมาก

คะแนนรวมเฉลี่ย 30.00 - 41.99 หมายถึงระดับความมีชื่อเสียงของคณะวิชาปรากฏในสภาพที่เป็นจริงพอสมควร

คะแนนรวมเฉลี่ย 18.00 - 29.99 หมายถึงระดับความมีชื่อเสียงของคณะวิชาปรากฏในสภาพที่เป็นจริงน้อย

คะแนนรวมเฉลี่ย 12.00 - 17.99 หมายถึงระดับความมีชื่อเสียงของคณะวิชาปรากฏในสภาพที่เป็นจริงน้อยที่สุด

2.1.10 ความพึงพอใจของสมาชิกในคณะวิชา มีจำนวน 25 ข้อ คะแนนรวมสูงสุดและต่ำสุดคือ 125 และ 25 คะแนน นำเอาคะแนนมากำหนดเกณฑ์ระดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนรวมเฉลี่ย 112.50 - 125.00 หมายถึงระดับความพึงพอใจมีมากที่สุด

คะแนนรวมเฉลี่ย 87.50 - 112.49 หมายถึงระดับความพึงพอใจมีมาก

คะแนนรวมเฉลี่ย 62.50 - 87.49 หมายถึงระดับความพึงพอใจมีพอสมควร

คะแนนรวมเฉลี่ย 37.50 - 62.49 หมายถึงระดับความพึงพอใจมีน้อย

คะแนนรวมเฉลี่ย 25.00 - 37.49 หมายถึงระดับความพึงพอใจมีน้อยที่สุด

2.2 การกำหนดเกณฑ์สำหรับศึกษาภาวะความเป็นคนปกติคณะศึกษาศาสตร์ และครุศาสตร์ที่ต่างกันกับประสิทธิผลของคณะวิชา

การวิเคราะห์ภาวะความเป็นคนปกติคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ นั้น ศึกษาจากองค์ประกอบภาวะความเป็นคนปกติทั้ง 10 ด้าน พิจารณาจากระดับเกณฑ์ของ ค่าคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบภาวะความเป็นคนปกติในแต่ละด้าน เพื่อศึกษาคณะวิชาที่มี ระดับภาวะความเป็นคนปกติที่ต่างกัน โดยเลือกคณะวิชาที่มีระดับเกณฑ์ของค่าคะแนนรวม เฉลี่ยขององค์ประกอบภาวะความเป็นคนปกติอยู่ในระดับมากที่สุด 10 ด้าน กับคณะวิชาที่มี ระดับเกณฑ์ของค่าคะแนนรวมเฉลี่ยขององค์ประกอบภาวะความเป็นคนปกติอยู่ในระดับมากที่สุด ไม่ครบทั้ง 10 ด้าน เพื่อที่จะเปรียบเทียบประสิทธิผลของคณะวิชาในแต่ละด้าน ซึ่งได้แก่ ความมีชื่อเสียงของคณะวิชา การบรรลุวัตถุประสงค์ของคณะวิชา และความพึงพอใจของ สมาชิกในคณะวิชา ของ 2 คณะวิชาที่พิจารณาเลือกศึกษานั้น ทั้งนี้คนปกติของคณะวิชาดังกล่าวจะต้องดำรงตำแหน่งอยู่ในวาระไม่น้อยกว่า 1 ปีมาแล้ว เพื่อที่จะให้คนปกติสามารถ บริหารงาน ดำเนินงาน สร้างผลงาน และสมาชิกของคณะวิชาได้ใกล้ชิดรู้จักคุ้นเคย สามารถพอที่จะประเมินได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย